

TILVÆKST Salgsafgrøder, nr. 30, 26. oktober 2018

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i marken
- Valg af vårsåede afgrøder
- Køb af såsæd og handelsgødning
- Tjek raps for kålbrok
- **REGLER OG TILSKUD**
- Reminder – destruktion af efterafgrøder
- Regler om jordbearbejdning

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Marie Uth

Ukrudtsbekæmpelse i vintersæd

Våd jord gør det svært at komme i marken og foretage ukrudtsbekæmpelse. Generelt anbefaler vi at vente til føret er tilstrækkeligt godt, således at dybe spor i marken undgås. Tvillingmontering kan være en løsning, men på en tung trailersprøjte er tvillingehjul ikke nok til at undgå spor.

I nogle tilfælde er det dog nødvendigt at gå på kompromis med spor i marken. Det er f.eks. i vinterbyg, hvor der er yderst begrænsede muligheder for at bekæmpe græs i foråret. I marker med tætte bestande af enårig rapgræs, er det afgørende at foretage bekæmpelse i efteråret. I andre vintersædsafgrøder kan der især være behov for at prioritere bekæmpelse af problematiske arter som væselhale og agerrævehale.

Forebyggelse af resistens

Vi anbefaler så vidt muligt at holde fast i en strategi med efterårsbehandling med DFF, Boxer og evt. Bucril eller tilsvarende. Denne behandling er vigtig for at forebygge udvikling af resistens hos bl.a. græsser, fuglegræs og kamille. På de bredbladede arter har vi dog også gode resistensbrydere i foråret, men i nogle forår kan det være svært at udføre en behandling inden ukrudtet bliver for stort.

Øget dosering

Når sprøjtning udsættes til efter st. 10-11, kan det være nødvendigt at øge doseringen af Boxer med ca. 25 % for at sikre en rimelig effekt. Ved sen sprøjtning er der bedre effekt af at øge doseringen af Boxer i forhold til DFF.

Billede 1 Dybe spor i en kornmark efter sprøjtning fotograferet 23. oktober i år ved Glejbjerg (Foto: Marie Uth, SAGRO).

Behandlinger i vinterraps

Det er højaktuelt at udføre behandlinger med Belkar mod ukrudt eller med et pyrethroid mod rapsjordloppens larve. Det er fortsat lidt for tidligt til en behandling med Kerb.

Belkar

Belkar kan anvendes ved temperaturer ned til 2 °C, men midlet har bedst effekt ved 12-18 °C. Belkar kan kun blandes med skadedyrsmidler.

Billede 2 Raps, der er behandlet med 0,4 l/ha Belkar. Storkenæb og hyrdetaske er meget påvirket. Belkar har ikke effekt på enårig rapgræs (Foto: Marie Uth, SAGRO).

Rapsjordloppens larve

En eventuel behandling mod rapsjordloppens larve bør foretages snarest. Vi anbefaler at foretage en behandling på

arealer, hvor der:

- i fangbakker er fundet, at skadetærsklen er overskredet (25 rapsjordlopper over en tre ugers periode)
- har været raps i nabomarker i sidste sæson
- tydeligvis er en del rapsjordlopper i marken (mange planter med "huller, som i en si")

I det landsdækkende registreringsnet er skadetærsklen overskredet på 25 % af lokaliteterne.

Læs mere i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 28**.

Kerb

Det er fortsat lidt for tidligt til en behandling med Kerb. Jordtemperaturen er nu oppe på 12 °C, men den ser ud til at falde igen. Det er en fordel at vente med en eventuel Kerb-behandling til jordtemperaturen kommer ned på 10 °C.

I våde marker, hvor der også skal sprøjtes mod rapsjordloppens larve, kan det være en fordel at kombinere de to sprøjtninger for at undgå flere kørsler end højst nødvendigt. En kombineret behandling kan foretages omkring 1. november. Effekten af en behandling mod rapsjordloppens larve bliver for usikker, hvis den udsættes til længere hen i november.

Læs mere om behandling med Kerb i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 29**.

Valg af vårsåede afgrøder

Af planterådgiver Marie Uth

Der er flere grunde til at overveje, hvilke afgrøder, der skal sås til foråret. På de fleste bedrifter er der sået et mindre areal med vintersæd end planlagt. Overvej om der er grund til at dyrke alternative vårsåede afgrøder af økonomiske hensyn eller for at opfylde kravet om afgrødevariation.

Budgetkalkuler

I tabel 1 finder du en beregning af forventet dækningsbidrag for en række vårsåede afgrøder. I tabellen er der regnet med gødskning med husdyrgødning på en bedrift på vandet sandjord. Dækningsbidraget vil altid variere fra bedrift til bedrift, hvorfor det er nødvendigt at sammenligne beregningen med eget udbytte- og omkostningsniveau. Du kan eventuelt få hjælp af din planterådgiver til at lave beregninger for din bedrift.

I det følgende finder du kommentarer til budgetkalkulerne.

Havre

Som det fremgår af tabel 1 er havre det bedste alternativ til vårbyg med de givne forudsætninger. Prisen på havre kan dog variere meget hen over året, og i skrivende stund ligger prisen ca. 15 kr. under foderbyg. Havre er en bedre forfrugt end vårbyg, og den kan eventuelt bruges som forfrugt til hvede.

Vårhvede

Vårhvede er svær at få økonomi i, med mindre vårhveden har stor værdi som foder på din ejendom eller du har kontrakt på brødhvede. Udbyttet ligger normalt under vårbyg, men stykomkostningerne er højere.

I 2017 har der været udlagt 6 landsforsøg med etablering af vårhvede i efteråret, og der har i flere af forsøgene været markante merudbytter ved etablering i oktober/november fremfor etablering tidligt forår. Vi vil endnu ikke anbefale etablering af vårhvede i efteråret, da vi forventer at risikoen for udvintring er stor i kolde vintre.

Hestebønner

Hestebønner har det laveste dækningsbidrag i tabel 1. Der bliver dyrket en del hestebønner efterhånden, men for at dækningsbidraget bliver tilfredsstillende kræves et højt udbytte på 50 hkg+ og en relativ høj pris på soja.

Maltbyg

Som det fremgår af tabel 1 opnås det bedste dækningsbidrag i maltbyg. Det er i øjeblikket muligt at lave maltbygkontrakter med en pris på 125-130 kr. pr. hkg, men pas på ikke at indgå en kontrakt, som er svær at leve op til. Vær ikke bange for at stille krav til kontrakten, og læs den grundigt igennem. Vær opmærksom på, at der ikke må være betydelige fratræk for mindre væsentlige parametre. Undersøg om du kan lave en aftale om, at du ikke er forpligtiget til at sælge til den pågældende grovvare, hvis maltbyggen ikke lever op til kvalitetskravene.

Tabel 1 Budgetkalkuler for vårsæd 2018. Der er regnet med standardudbytter for vandet sandjord, samt dyrkning med husdyrgødning.

	Vårbyg	Havre	Vårhvede	Hestebønner	Maltbyg
Udbytte	55	55	50	45	55
Halmværdi	410	300	375	0	410
Pris/hkg	105	95	110	130	125
Indtægt/ha	6185	5525	5875	5850	7285
Stykomkostninger					
Såsæd	432	480	594	658	432
Kvælstof	215	133	459	0	215
P og K	0	0	0	1075	0
Ukrudt	107	68	107	768	107
Sygdomme	176	102	445	322	176
Skadedyr	0	0	0	166	0
Tørring mm.	660	600	600	300	660
Kalk, kvik	143	143	143	143	143
I alt stykomkostninger	1733	1526	2348	3432	1733
Vanding	420	420	420	540	420
DB I (m. vand)	4032	3579	3107	1878	5132
Maskinomkostninger					
Pløjning, harv/så/trom	1100	1100	1100	1100	1100
Udbringning husdyrgødning	946	946	946	0	946
Udbringning handelsgødning	0	0	0	146	0
Sprøjtning	320	320	640	800	320
Høst	800	800	800	850	800
I alt maskinomkostninger	3166	3166	3486	2910	3166
DB II (m. maskiner)	1286	833	41	-492	2386
DB II (m. maskiner og vand)	866	413	-379	-1032	1966
Nulpunkt* hkg	43	46	50	49	36
Nulpunkt* kr.	82	80	109	141	82

*Nulpunkt beskriver det laveste udbytte eller den laveste pris, som er nødvendig for at opnå et positivt DB II m. maskiner under de givne forudsætninger.

Grønne krav om afgrødevariation

I et år, hvor der ikke er etableret ret meget vintersæd, kan det nogle steder give problemer med at opfylde kravet om afgrødevariation. Vær opmærksom på, om du skal inddrage en anden afgrøde, for at opfylde kravet (reglerne fremgår af tabel 2).

Overvej, om du risikerer at skulle omså større vintersædsarealer. I så fald skal du sørge for at det planlagte areal med vårbyg ikke bliver større, end at der er plads til at omså pletter i vintersæden til vårbyg. Blandkorn regnes som en alternativ afgrøde. Derfor kan en alternativ afgrøde være vårbyg, hvor der er isået en mindre mængde havre. Det skal fremgå tydeligt i marken, at der er tale om en blanding.

Tabel 2 Overblik over kravet om afgrødevariation

Omdriftsareal	Antal afgrøder	Afgrødeareal
< 10 ha	1	Intet krav
10 – 30 ha	2	Afgrøde 1: højst 75 % af arealet
> 30 ha	3	Afgrøde 1: højst 75 % af arealet Afgrøde 1 + 2: højst 95 % af arealet

Køb af såsæd og handelsgødning

Såsæd

Der er godt gang i salget af såsæd for vårsæd, og vi har fået meldinger om, at der allerede er sorter af vårbyg, som snart er udsolgt.

Normalt anbefaler vi at vælge vårbygssorter, der er resistente for havrecystenematoder. I år, hvor der ser ud til at blive rift om de gode sorter, kan du overveje at vælge en modtagelig vårbygssort. Risikoen ved brug af en modtagelig

vårbygssort en enkelt sæson er minimal, hvis du ikke har angreb af havrecystenematoder i forvejen. Hvis du har havre i sædskiftet, bør du altid vælge vårbygssorter med resistens mod havrecystenematoder. Bemærk at vårhvede også er modtagelig for havrecystenematoder.

Gødning

Prisen på gødning er i øjeblikket stigende. Overvej derfor at købe handelsgødning nu, inden prisen stiger yderligere.

Husk at du kan bestille gødning og såsæd gennem Spar Bonde. Læs mere nedenfor:

Tjek raps for kålbrok

Af planterådgiver Marie Uth

Kig efter kålbrok, når du er i din rapsmark. På nuværende tidspunkt er det nemt at finde kålbrok, hvis din mark er angrebet. Kålbrok-svampen har haft gode betingelser i år, hvor jorden har været våd og relativt lun. Kålbrok opstår typisk som konsekvens af for hyppig rapsdyrkning, men der er også en række andre faktorer, som fremmer kålbrok. Det gælder bl.a. våd jord, lave reaktionstal og forekomst af korsblomstrede planter i form af ukrudt, spildraps og efterafgrøder. Kålbrok trives bedre på lerjord end på sandjord.

Kålbrok ses som store knolde på rødderne, som det fremgår af billede 3. Gullige og rødlige blade kan være et tegn på kålbrok. Knolddannelsen hæmmer rødderne, og ved kraftige angreb kan det være nødvendigt at så om.

Omsåning anbefales ikke, hvis der:

- i foråret er 20 veletablerede planter pr. m²
- kun er angreb på siderødder
- er udsigt til normale eller gode vækstbetingelser

Husk at tjekke marken for kålbrok inden du sprøjter med Kerb, da det har betydning ved eventuel omsåning. Hvis der anvendes Kerb, kan der ikke sås korn før 7 måneder efter Kerb-behandlingen. Efter en grundig pløjning i foråret kan der sås vårraps, ærter, majs og kartofler.

Billede 3 Kraftige angreb af kålbrok i rapsmark ved Esbjerg (Foto: Bent Hansen, SAGRO).

Konsekvenser for sædskiftet

Smitte af kålbrok kan holde sig i jorden i op til 18-20 år, og der kan dermed ikke dyrkes raps i angrebne marker i en længere årrække. Det er dog muligt at vælge resistente sorter. Der er begyndende "nedbrud" af resistensen, hvorfor det kun anbefales at benytte sorterne ved udbredte angreb. Bemærk at spildraps af resistente sorter opformerer kålbrok.

REGLER OG TILSKUD

Reminder – destruktion af efterafgrøder

Efterafgrøder må nedvisnes og nedmuldes fra den 30. oktober. Dette gælder på alle arealer uanset jordtype. Husk dog, at i majs må pligtige- og husdyrefterafgrøder samt målrettede efterafgrøder først destrueres 1. marts.

Ved nedvisning af efterafgrøder med glyphosat, kan det være svært at opnå god effekt mod kvik så sent på efteråret, men det kan lade sig gøre i en periode med gode vækstforhold. Tidsler og andet bredbladet rodukruddt kan ikke bekæmpes tilfredsstillende på dette sene tidspunkt.

Bemærk at en række udbredte glyphosat-produkter er afmeldt og ikke er godkendt efter den 31-12-2017.

Læs mere om bekæmpelse med glyphosat i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 22**.

Billede 4 Ved SAGROs efterafgrøde-demo den 11. oktober blev der gravet et dybt hul i et areal med efterafgrøder etableret den 2. aug. Vi fandt rødder af flere arter i ca. en meters dybde (Foto: Jens Nygaard Olesen, SAGRO).

Regler om jordbearbejdning

Vi er efterhånden så langt henne på efteråret, at der må jordbearbejdes på flere arealer, hvor der skal etableres en vårsæt afgrøde. Nedenfor ses en oversigt over reglerne:

Tabel 3 Tilladte perioder for jordbearbejdning.

Arealtype	Periode (fra denne dato og til såning)
JB 1-4	1/2
JB 5-6 og 10-11	1/11
JB 7-9	1/10
Efterafgrøder*	30/10
Før** og efter kartoffeldyrkning	1/11
Efter kolbe- og kernemajs	Fra høst

* Gælder ikke i majs - her må pligtige og husdyrefterafgrøder samt målrettede efterafgrøder først destrueres 1. marts.

**Gælder for autoriserede læggekartoffelavlere og producenter af spisekartofler.